

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šeleburgova ulica št. 6/II.

DELAVER

Glasilno Glavnega Radniškega Saveza Slovenije.

Izhaja 10, 20 in 30. dne
v mesecu.

Stane posamezna številka 1 Din,
redno Din 4--; celoletno
in. — Za člane izvod
po 1:10 Din.
Tisi po ceniku.
Člani morajo biti frankirani
pisani, ter opremljeni
s amp. dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine
proste.

Tujina in dom.

Londonске konference so se končale s precejšnjim uspehom. — Zavezniki in Nemčija bodo sprejeli in izvedli reparacijski načrt, ki ga je sestavila komisija strokovnjakov pod vodstvom Amerikanca Dawesa. Tudi Porurje bodo Francozi vojaško izpraznili. To se zgodi najpozneje v enem letu, mogoče pa že prej. —

Nemčija bo dobila veliko inozemsko posojilo, ki ga bo podpisala pred vsem Ameriko.

Tej konferenci bo sledila še ena, ki bo skušala rešiti važno vprašanje medzaveznških dolgov.

Istočasno, ko se je posrečilo rešiti reparacijsko vprašanje, je bil podpisan v Londonu tudi dogovor, ki urejuje rusko - angleška sporna vprašanja. Ta dogovor prinaša, če ne miru, pa vsaj premirje med Anglijo, največjo zapadno državo in med Rusijo in njenim novim družabnim redom.

Program splošnega pomirjenja sveta, ki si ga je napisala na svoje prapore angleška delavska stranka, se tako bolj naglo uresničuje, kakor smo pričakovali največji optimisti.

To je zarja upanja, ki vzhaja ob zori in sveti v temo današnjih dni. — Nad našimi kraji leži še globoka noč. In bo ležala, — o tem se ne varati, — dokler bodo delavske organizacije razbite in slabe.

Nova vlada, ki se je predstavila ravnokar narodni skupščini, je sicer obljubila, da bo trla pot redu, miru in napredku.

Ze na te besede smo se oddahnili, zakaj to, kar je bilo prej, to je bil v resnici nered, nemir in reakcija.

Vendar pa ne smemo pozabiti, da so obljube pri vsaki vladi lepe. Šele ko je treba pokazati dejanja, — takrat je čas za priznanja.

Mi se sicer nadajamo, da je čas najtežje reakcije v resnici že za nami. Ako se bosta demokracija in socializem na celem svetu ojačala, — potem bodo morale s tem tudi naše meščanske stranke računati.

Nekatere že računajo in ponavljajo kot gramofon lepo pesem o demokraciji in delavskih pravicah, tako da pozablja marsikdo, ko posluša ta gramofon, da gramofon samo ponavlja to, kar poje iz daljine moč delavskih organizacij.

V teh organizacijah moraš biti en člen tudi ti, ki to čitaš.

Samo, ako bomo organizacije ojačali, bodo morale vse vlade z nami računati. Če bomo pa slabi, se nam bo tole zgodilo:

Gospodje ministri si bodo pač mislili: saj obljuba ni konj, — in bodo tudi naše delegacije lepo sprejemali in odpravljali.

Toda tudi delegacije kapitalističnih organizacij bodo istočasno lepo sprejemali in odpravljali.

Ko se bodo lotili izvršitev, pa bodo videli, da je težko, da bi bil volk sit in koza cela.

In če se bodo volka bali, koze pa nič, bodo dali volku prav.

Na to mislite že danes, da ne boste razočarani in delajte pred vsem za svoje organizacije, ki vas edine ne morejo nikdar zapustiti.

V Arbeiterzeitung smo čitali članek, ki pravi, da je bilo dosedanje nasilno vladanje v balkanskih državah: Die Regierungskunst der Esel. To smo tudi mi dostikrat videli. Vendar še vedno ni izključeno, da se v to ne povrnemo. Zakaj te vladavine niso zakrivila le tisti, ki so bili na vladi, ampak vse naše velike stranke, tudi tiste, ki so bile v opoziciji. Morda one še bolj. — Radiči so se sprehajali po Evropi in blebetali, namesto, da bi vzeli svoj delež na moči, ki jim jo je dalo volilstvo.

Ker izgleda, da se jim bo ta posel tudi za bodoče dopadel, še vedno nismo gotovi, če se ne povrnejo časi nelepega spomina nazaj.

Die Regierungskunst der Esel, je mogoča samo med osli, — tam pa se je težko otresti.

Gospodarska kriza.

Večina slovenske industrije ječi pod težko gospodarsko krizo. Nekaj obratov sploh ne obratuje, drugi delajo skrajšano in celo rudnikom, ki pred leti niso mogli nakopati dovolj premoga, danes premog ostaja.

Vzroki te krize so utemeljeni deloma v posebnih gospodarskih razmerah v naši državi.

Naša industrija je naglo rasla in je zato, ker je mlada, v mnogih ozirih, kakor otrok, ki se uči šele hoditi. Nima tiste moči, ki jo dajejo nakopičeni lastni kapitali in tiste izkušnje, ki jo daje dolgoletno obratovanje.

Razven tega se je ustanovilo pri nas mnogo podjetij, pa med njimi gotovo tudi takih, ki za svoje izdelke ne bodo našli trajno trga. Na te vzroke krize smo že večkrat opozorili.

Povdarili smo razven tega že, kako vpliva na industrijsko krizo v naši državi kreditna kriza, povzročena po tem, da tuji kapitali vsled pomanjkanja zupanja ne dotekajo k nam.

Manj znano pa je, da kriza, ki jo preživljamo, ni omejena samo na našo državo. Ona se čuti po vsej Srednji Evropi, zlasti pa v Nemčiji. Težka železna industrija v Porenju zapira svoje obrate. V rudarskih revirih delajo tudi po celi Nemčiji skrajšano. Tekstilna

industrija omejuje obrate. Gradbena delavnost počiva.

Nemška »Frankfurter Zeitung« opisuje posledice te krize tako-le:

»Socialna politika in socialno čustvovanje sta v tej krizi tudi med reduciranimi. Trajna brezposelnost, nezadostne podpore, popolnoma nezadostne plače v zvezi s podaljšano delavno dobo in uvajanje brezobzirnega priganjanskega sistema, se zrealijo v strahovito naraščajočem številu obolenosti. Slaba prehrana grozi uničiti delovno silo. — Nesreče v rudnikih se v zadnjem času na strašen način množijo. Visoko kvalificirani delavci iščejo dela v tujini. Kdo more misliti, da more pri tem izropavanju delovne sile narod in gospodarstvo ozdraveti? —

Če čitamo te ugotovitve, se nam zdi, da je pisano vse to tudi za naše razmere.

Kriza, ki zadeva vso Srednjo Evropo in industrijsko najmočnejše države, mora vplivati seveda tudi na naše gospodarstvo.

Ako išče vsa srednjeevropska industrija trgov, potem je naravno, da dela silno konkurenco tudi na vseh tržiščih, za katera izdelujemo mi svoje izdelke. Posebno se mora čutiti to pri tistih naših industrijah, ki delajo za eksport:

Trboveljska premogokopna družba ne more najti danes, — kot pravijo v Trbovljah, inozemskih odjemalcev. To bo deloma zato, ker je tuja konkurenca silna: industrija v celi Srednji Evropi skrajšano dela, premogovna produkcija je prevelika.

Jesenice so iskale prejšnje čase v veliki meri tujih trgov. — Danes je naravno, da mora biti to dvakrat težko. Pojavlja se klic po visoki zaščitni carini, ki naj bi ohranila naši industriji vsaj domači trg.

Taka sredstva so — v trenutkih gospodarskih boleznih morda potrebno zlo. So pa vedno dvorezen nož in bodo odpravila krizo ravnako malo, kakor so odpravile krušne karte pomanjkanje kruha.

Pravo zdravilo krize je v tem, da se vpostavi porušeno ravnovesje v svetovnem gospodarstvu.

V tem oziru so mednarodna pogajanja, ki se vrše te dni v Londonu dogodek, ki je za svetovno delavstvo največjega pomena.

Od rešitve reparacijskega problema, vpostavitve gospodarskih stikov z Rusijo si za ozdravitev bolnega svetovnega gospodarstva mnogo obetamo.

Mednarodni rudarski kongres.

V krasno ozaljšani dvorani strelskega otoka v Pragi se je otvoril dne 4. avgusta ob 10. uri dopoldne ob svečanem nagovoru predsednika mednarodne rudarske zveze v Londonu sodr. J. Smitha, 27. mednarodni rudarski kongres. Za njim je pozdravil kongres v imenu ministrstva za javna dela čehoslovaške republike sodr. minister Srba, kateri je med drugim rekel: Za svojo osebo moram reči kot socialist, da vprašanje socializacije rudnikov, ne bom iz vidika pustil. V tem oziru zasledujem posebno tozadevni razvoj v Angliji, v državi, katera ima danes gospodarsko vodstvo cele Evrope v svojih rokah. Nato pozdravi kongres zastopnik mesta Prage, sodr. Kelner. Sodrugi Jajčlin, Brožik in Tayerle v imenu čehoslovaških strokovnih zvez. Sodrugi Braun v imenu mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu.

Pri 5. točki dnevnega reda »Resolucije in poročila posameznih držav« se po referatu zastopnikov vseh držav sprejme soglasno tale resolucija glede delovnega časa:

Kongres priznava važnost pomena izvedbe enotnega delovnega časa v rudniških podjetjih vseh držav. Zavedajoč se, da delajo nemški in poljski rudarski podjetniki sistematično na podaljšanje delovnega časa v svojih rudnikih in ker obstoja vsled tega nevarnost za podaljšanje delovnega časa tudi v drugih državah, zahteva kongres od vseh držav z daljšim delovnim časom, da takoj vse store, da se delovni čas v njih uvede tako, kakor je to v državah z najkrajšim delovnim časom izvedeno. V splošnem interesu delavstva vseh držav, osobito pa za varstvo delavstva v državah z daljšim delovnim časom, posebno tam, kjer še ni vašingtonski sporazum ratificiran, se energično zahteva ratifikacija tega sporazuma.

Pri vprašanju glede socialnega zavarovanja rudarjev v posameznih državah v katero so posegli zastopniki vseh držav ter obenem obrazložili socialne razmere v svojih državah, se je končno sprejela sledeča resolucija:

Kongres zahteva zboljšanje stanja bolnih in ponesrečenih rudarjev, kakor tudi njih žen in sirot potom moderne socialne zakonodaje. V tej naj bo tudi

Ako se povrne zlato iz Amerike v Evropo, — bo pomenilo to izenačenje 3 procentnih ameriških in 15 do 20 procentnih evropskih kreditov, — kar mora kreditno krizo omiliti.

Predno pa naj bo gospodarske krize na celi črti konec, bo treba znatno zvišati delavske plače in znižati prekomerne podjetniške dobičke. Tu je glavni vzrok in jedro krize. Zakaj se danes ne gradi hiš in zakaj počiva vsa gradbena delavnost? Deloma gotovo radi visoke in menjajoče se obrestne mere. V glavnem pa zato, ker ogromna večina prebivalstva ne zasluži toliko, da bi mogla plačati stanarino v novih hišah. In ker gradbena delavnost počiva, — mora omesti veliko sorodnih industrij.

Zakaj se omejuje tekstilna industrija? Ker si delavstvo s sedanjimi plačami ne more kupovati obleke. Zakaj ustavljajo delo rudniki? Ker počivajo industrije, ki rabijo premog.

Tako čutimo v sedanjih krizi, kako ozka je zveza med konzumom, plačami in produkcijo. Gospodarstva, ki plačujejo svoje delavstvo le s 70 odstotki normalnih plač so v nevarnosti, da bodo odstotkov produkcijo omejila.

predvideno starostno zavarovanje. Za delavstvo, katero opravlja posebno težek in zdravju škodljiv posel, mora biti odmerjena manjša starostna meja, kakor pa v splošnem. Tako se mora rudarje, kateri so pri rudnikih delali 25 let in dosegli 50 let svoje starosti, brezpogojno vpokojiti.

Kongres zahteva, da se poklicne bolezni rudarjev (jetika, naduha itd.) odškodujejo tako, kakor nezgode. One se morajo v nezgodno zavarovanje uvesti.

Nadalje zahteva kongres, da se napravi med posameznimi državami sporazum, na podlagi katerega so vse socialne pridobitve in plačila rudarjev prenesljive na vse države.

Pri razmatranju delovnih pogojev in plač rudarskega delavstva v posameznih državah je kongres sprejel sledečo resolucijo:

Kongres, razpravljajoč o kolektivnih pogodbah v raznih državah, je prišel ponovno do zaključka, da se morajo vse kolektivne pogodbe posameznih držav izvesti tako, da bo eksistenca rudarjev in njih družin popolnoma zasigurana. Kongres uvideva posebno v sedanjih težkih gospodarskih časih potrebo, da se dosežejo eksistenčno minimalne plače, da se za iste razvije posebna propaganda v vseh državah, ter se jih potom zakona ali kolektivnih pogodb uredi.

Da se bo pa ta propaganda uspešnejše razvila, bo mednarodno tajništvo vsem priključnim državnim organizacijam razposlalo sedaj v veljavi se nahajajoče kolektivne pogodbe in tozadevne zakone v svrhu proučave in tozadevnega postopanja. Na prihodnjem kongresu morajo prizadete organizacije poročati, kaj so v tem oziru ukrenile.

Kongres se je tudi bavil v razmatranjem stanja, katerega je povzročila zadnja svetovna vojna ter prišel do zaključka, da je največje zlo za človeštvo način kapitalističnega gospodarstva in tozadevno hujskanje naroda proti narodu za kapitalistične interese. Zatoraj mora organizirano delavstvo vseh držav zastaviti vse svoje sile v to, da se v bodoče to prepreči in da se vzpostavi med narodi vzajemni odnosi, kateri bodo omogočili vsem narodom svobodno gospodarski in kulturni razvoj. Na to se sprejme naslednja resolucija:

V Pragi zborujoči mednarodni rudarski kongres je prišel do ugotovitve, da vojne nevarnosti ne bodo odstranjene, dokler niso narodi osvobojeni in dokler se vlade in uprave raznih držav še nahajajo v rokah kapitalističnega razreda.

Zato zahteva kongres od vseh državnih organizacij, da vse od mednarodne zveze vpeljane akcije proti vojni odločno podpirajo.

Kongres pooblašča mednarodno ekskutivo, da pripravi in prouči načrt za slučaj prihodnje vojne nevarnosti. Ako obstoja pri enem narodu nevarnost vojnih zapletljajev, mora mednarodno tajništvo takoj, ko za to zazna, sklicati sejo mednarodnega komiteja, kateri bo potem odločal o nadaljnjih korakih.

Kongres je na podlagi natančno ugotovljene statistike ugotovil, da je rudarsko delo najnevarnejše, na drugi strani pa dobičkaželjnost rudarskih podjetnikov ne dopušča dovoljne preskrbe rudnikov z raznimi varstvenimi sredstvi za varstvo življenja in zdravja rudarjev. To ima za posledico, da so žrtve dela pri rudnikih vedno večje in da je vedno več pohablencev, vdov in sirot, ki nastanejo vsled tega. Ti so potem oropani vseh pridobitnih sredstev ter izročeni na milost in nemilost usodi. Z ozirom na to, je kongres sprejel v zadevi inspekcije rudnikov sledečo resolucijo:

Kongres ugotavlja, da je vzrok vedno večjih nesreč pri rudnikih najti v tem, da so varnostne naprave, katere bi morale ščititi življenje in zdravje rudarjev, nezadostne. Zato se mora gledati na to, da se te varnostne naprave v rudnikih do največje možnosti izpopolnijo, da se na ta način omogoči preprečenje čim več nesreč.

Kongres zahteva, da se vpeljejo v vseh državah od države plačani in od delavstva izvoljeni jamski pregledniki.

Z ozirom na izvedbo boljših delovnih pogojev rudarjev v posameznih državah in tozadevno medsebojno pomoč je kongres sklenil sledečo resolucijo glede skupnih akcij:

V Pragi zborujoči 27. mednarodni rudarski kongres potrjuje sklepe prejšnjih kongresov in izjavlja:

1. Naloga vseh Mednarodni rudarski zvezi priključenih organizacij je, da skušajo zahteve, ki jih kongres sklene, z vsemi sredstvi uveljaviti.

2. V danem slučaju je mednarodni odbor upravičen pozvati vse njemu pri-

ključene državne organizacije na pomoč v boju stoječim rudarjem.

3. Da bodo v vsaki državi rudarske organizacije točno obveščene o vsakokratnem položaju rudarjev vseh držav, se bo s 1. oktobrom 1924 naprej za vsako četrtletje izdalo tozadevno poročilo, pozneje tudi po možnosti in potrebi mesečno.

4. Vsaka državna organizacija mora poročati o položaju v svoji državi mednarodnemu tajništvu četrtletno; po potrebi pa takoj.

5. Ako nastopijo v eni državi difference med rudarji in podjetniki in obstoja nevarnost stavke ali izprtja, takrat se mora takoj sklicati seja mednarodnega komiteja, katera ima nalogo, da prouči ves položaj in v slučaju potrebe zahteva od vseh pri njemu priključenih organizacij takojšnjo pomoč za v boju stoječe rudarje.

Ta pomoč mora obstojati:

a) v materijelnem in materialnem oziru;

b) zabrambi dovoza premoga v dotično državo, v kateri se nahajajo rudarji v boju. Tozadevno se mora takoj stopiti v zvezo z mednarodno zvezo prometnih delavcev. Istotako morajo v dotični državi sami prometni delavci pomagati pri izvedbi te akcije in tako na ta način olajšati boj;

c) v oklicu se morajo zahtevati tudi denarna sredstva strokovnih organizacij za doseg cilja.

Kongres je prišel do spoznanja, da so za zdravje rudarskega delavstva letni dopusti neobhodno potrebni. Te dopuste pa mora uživati delavstvo le, ako mu je za ta čas plača zasigurana.

Zato priporoča kongres vsem državnim organizacijam, da v svoji državi skušajo potom zakona uveljaviti letno plačane delavske dopuste.

Mednarodna razdelitev premoga. Tozadevno je sklenil kongres sledečo resolucijo:

Kongres potrjuje tozadevno resolucijo 26. mednarodnega rudarskega kongresa in sklene, da morajo vse državne organizacije delovati na to, da se upostavi mednarodni urad za razdelitev premoga, kar se mora smatrati kot prvi korak k socializaciji rudnikov.

V petek dne 8. avgusta ob 12. uri dopolodne zaključil predsednik J. Smith z lepim zaključnim govorom in ob petju mednarodne himne 27. mednarodni rudarski kongres.

Osebná dohodnina in delavstvo.

Na drugem mestu poročamo, da so sprejeli rudarji na svojih shodih prostestno resolucijo proti davčnim predpisom o osebni dohodnini. Ta zadeva je za vse delavstvo važna. Zato bomo o njej nekoliko obširneje spregovorili.

Rekel bo kdo, da proti davkom vsak protestira, da pa davki vendar — morajo biti. Prvo in drugo je res. Vendar je treba preiskati, ali so taki protesti upravičeni, in če so opravičeni, potem se je treba na nje ozirati. Dokazali bomo, da so bili protesti delavstva proti osebni dohodnini zelo upravičeni in da so, — čeprav v manjši meri — še vedno upravičeni.

Mi smo zastopali vedno stališče, da je treba vzeti davke tam, kjer so dohodki večji, kakor izdatki za najnujnejše življenjske potrebščine. Takozvani eksistenčni minimum pa mora biti davka prost.

Pred vojno je to tudi do gotove mere veljalo. Po zakonu o osebni dohodnini je bil tisti, ki je zaslužil 1600 K (ali 30 K na teden) davka prost. To je že precej visok zaslužek, ki ga je dosegel el malokak slovenski delavec. Po draginjskih številkah iz meseca avgusta je bila enaka 1 predvojna krošna 19 Din, 1600 K letnega zaslužka pa 30.440 Din ali 121.200 K, 30 K tedenskega zaslužka pa 570 Din.

Po vojni so se delavski zaslužki silno znižali. Bili so časi, ko je zaslužil delavec samo po — 7 predvojnih kron na dan. In istočasno je moral plačevati še 25 odstotkov osebne dohodnine!

V praksi se je to rešlo: ko ni bilo za obleko, ko skoraj ni bilo za kruh, je prišel plačilni nalog, ki je zahteval, da je treba dati eno ali dvemesečno plačo za osebno dohodnino. Da je treba prodati obleko, mizo in posteljo, — da bo za davek.

Do te nesmisli je prišlo, ker pri davčni zakonodaji niso šli z duhom časa in so pustili, da se odmerja osebna dohodnina po starih tabelah, ko so bile krone še polnovredne, ne pa ničvreden papir.

Ta kričeča krivica je po 1. januarju 1922 sicer s tem, deloma popravljená, da se odštevajo pri odmeri davkov od plač veliki zneski kot draginjske doklade. Vendar jo še omenjamo, ker se še dogaja, da dobivajo delavci plačilne naloge za 1. 1920 in 1921, — ki so tako veliki, da jih je delavcu nemogoče plačati.

Umestno bi bilo, da zakonodajalec odredi, da se ti predpisi, v kolikor niso še iztirjani, odpišejo.

Dokler se to ne zgodi, bo treba dovoliti prizadetim delavcem plačilen odlog ali plačevanje v malih obrokih.

Sedaj veljaven zakon je, kot smo dejali, najhujše krivice odpravil. Vendar se mu vidi, da je skrupalco. — Na staro tabelo so obesili zasilno krpo, čeprav bi lahko napravili novo tabelo, v kateri bi bila misel davčne progresije tako izražena, kakor je bila v prvotni tabeli. Nič ni lažjega, kakor to. Treba bi bilo le vzeti staro tabelo, pomnožiti vse zneske v kronah z 19 dinarji, — in staro razmerje bi bilo vpostavljeno. — Ker se pa to ni zgodilo in se je drugače krpalo, prihajamo na celi črti do nepravilnosti.

Prvič je postavljen — vkljub vsem korekturam neobdavljen eksistenčni minimum še vedno previsoko. Med tem ko so bili pred vojno zneski do 121.200 kron še davka prosti, zadeva davek še po spremembi za leto 1923 plače, ki znašajo nad 55.000 K.

Davčna odmera je za to plačo približno tako visoka, kakor je bila pred vojno za plačo 121.200 K!

Pri večjih plačah se ta krivica še veča, tako, da prihajamo res do slučajev, ko je realna obremenitev delavske plač tri do štirikrat večja, nego bi bila pri enaki plači pred vojno.

Zato imajo delavske organizacije

čisto prav, ako kličejo zakonodajnim faktorjem:

Nehajte s krpanjem!

Dajte nam novo, pravično davčno zakonodajo!

Ne obdačujte eksistenčnega minima!

Kriza rudarstva in železne industrije.

Skoro v vseh državah sveta, kjer igra produkcija premoga, železa in jekla važno vlogo, se borijo podjetja s težavo za tržišča. Izjemo tvorite le Francija in Belgija.

Tudi v teh pa v isti meri, ko valuta raste, izvoz nazaduje.

Trenotno je svetovna produkcija premoga prevelika.

Industrije, ki konsumirajo premog, predvsem jeklena in železna industrija, ne morejo potrošiti produkcije premoga, ki je dosegla skoro predvojno višino. Tudi si ne upajo kupovati premoga na zalogo, ker se boje, da bi cene premoga padle. Amerikanski rudniki so skrčili po dosedanjih poročilih produkcijo za 20 odstotkov. Med rudarji je zavlada v Ameriki precejšnja brezposelnost. Angleški izvoz premoga — za angleško rudarstvo je izvoz življenjsko vprašanje — gre stalno nazaj. — Šele v zadnjem času se je nekoliko dvignil, vendar je izvoz še vedno za dva milijona ton nižji, kakor prej in je znašal vkljub zniževanju cen le 5.5 milijonov ton.

Premog iz sarskega področja, — ki je res zelo drag, — sploh ne najde kupca.

Položaj poljske rudarske industrije je katastrofalen. Iz Zgornje Šlezije so izvažali še lansko leto v Nemčijo veli-

ke množine. Izvoz je znašal povprečno po 1.2 milijona ton na mesec. Sedaj pa je padel na stotisoč ton. Tudi izvoz šlezkega premoga v Avstrijo pada. Poljski in angleški premog sta delala lani poruškenju tudi v Nemčiji in sicer tudi v srednji in južni Nemčiji veliko konkurenco. Zato so znižali cene za porurski premog za 20 odstotkov. — Tudi v Čehoslovski imajo trenotno preveč premoga. Izvoz rujavlega premoga pada. Tudi tu je prišlo do konkurenčnega boja med črnim in rujavim premogom. Tudi pri nas v Jugoslaviji se nakoplje sedaj — preveč premoga.

V kovinski industriji je produkcija v vseh deželah za približno tretjino — padla.

Cela vrsta držav je, kjer je do 40 odstotkov kovinarjev brez posla. Zastopnik nemških kovinarjev sodi, da je 26 do 28 odstotkov nemških kovinarjev brezposelnih. Realni zaslužek pa znaša komaj dve tretjine predvojnega. V Avstriji je bilo v decembru 1922, ko je bila tam brezposelnost najhujša, 35.650 brezposelnih, 109.400 samo deloma zaposlenih in le 49.750 polno zaposlenih kovinarjev. Od takrat se razmere polagoma boljšajo. — Tudi na Češkem trpijo pod brezposelnostjo.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Seje Strokovne komisije.

Redna seja ožjega odbora Strokovne komisije bo v ponedeljek, dne 25. t. m. ob pol 8. uri v prostorih Strokovne komisije. Točna udeležba za vse člane dolžnost. Kdor je zadržan, ima poskrbeti, da se udeleži seje njegov namestnik.

Plenarna seja Strokovne komisije se vrši v nedeljo dne 7. septembra t. l. ob 10. uri v prostorih Strokovne komisije.

Železničarji.

Okrožnica Saveza.

I.

(Intervencija pri ministrstvu saobračaja.)

Po sklepu našega letošnjega kongresa smo izvršili pri vladi in ministrstvu saobračaja intervencijo za zaščito pravic železničarjev.

V naši delegaciji so bili: s. Pavičević (Beograd), s. Bahun (Maribor), Štich (Zagreb), Süller (Indija).

Delegacija je bila sprejeta 28. t. m. od generalnega direktorja g. Ilića, 29. t. m. pa od ministra saobračaja g. Sušnika. Medtem ko se g. generalni direktor ni posebno potrudil, da bi zaslišal in vzel v pretres naše zahteve, je minister našo delegacijo uljudno sprejel in zaslišal njene pritožbe.

Delegacija je podala ministru poleg ustmenega poročila še tri pismene obrazložene predstavitve in sicer:

1. Predstavko, da se izda čimpreje Uredba o delavskem osebju in to tako, da sodelujejo pri nje sestavi tudi predstavniki organizacij.

Tej predstavki je priložen tudi načrt uredbe, kakor ga je osvojila državna konferenca železničarjev, obdržana dne 4. novembra 1923 v Zagrebu.

2. Resolucija železniškega osebja, s katero se protestira proti nepravilni prevedbi in zahteva, da se izvrše naknadne prevedbe v osebju in nadomestijo vse iz te nepravilne prevedbe sledeče moralne in materialne škode.

3. Resolucija zborovanja železničarskih delavcev iz Zagreba, s katero se protestira proti znižanju plač in reduciranju delavcev in zahteva: povišanje plač v sorazmerju s povečano draginjo, donošenje Uredbe o delavskem osebju, prevedba 8urnega delovnega dne itd.

Gospod minister je vzel zgornje predstavitve na znanje, razven tega pa

podal sledeče splošne izjave: da se bo potrudil, da spravi plače in ostale pravice železničarjev v sklad s stvarnimi potrebami vsakega poedinca in s stanjem, v katerem so železničarji ostalih kulturnih držav. Da bo vodil z zahtevami organizacije železničarjev račun, ker da organizacija zato obstoja, da se ž njo dela.

Ako bo g. minister ta obečanja v resnici izpolnil, bomo lahko rekli, da se je završila ta intervencija z uspehom. Stvarni uspeh pa je odvisen od železničarjev samih in njih organizirane sile. Ako bodo trdneje organizirani, bo njih uspeh večji. Ker, če so organizacije, kot pravi g. minister, zato tu, da se z njimi dela — potem je jasno, da če ni organizacij, ni mogoče z nikomur delati.

II.

(Volitve za oblastno skupščino bolniškega fonda.)

V zadnji okrožnici smo Vas obvestili o razpisu volitev članov za oblastno skupščino bolniškega fonda.

Te volitve so bile razpisane za dan 5. avgusta. Te volitve pa so se na ta način razglasile, da železničarji o njih niso bili obveščeni in da jih službene edinice niso pozvale, da se na nje pripravijo.

Ob priliki intervencije pri ministru saobračaja v Beogradu je naša delegacija energično protestirala proti takemu postopanju in je zahtevala, naj se volitve odložijo, pravilnik o volitvah pa, ki izključuje od volitev vse nižje osebe, naj se temeljito spremeni, tako, da se bo omogočilo vsem železničarjem, da bodo sodelovali pri volitvah.

Zahtevi po odgoditvi volitev je bilo takoj ustreženo s tem, da so se preložile volitve na sredo septembra. Glede spremembe pravilnika pa še nismo obveščeni.

V vsakem slučaju obračamo Vašo pažnjo na to, da se za te volitve interresirate in živo na tem delate, da dosežete preko Vašega Saveza in njegovih predstavnikov čim najlepši uspeh. Sedanje postopanje teh institucij napram delavcem je pripisovati v veliki meri temu, da bolniških zavodov ne upravljajo železničarji, temveč razni birokrati z direkcije, ki se na zavarovanje ne razumejo in ki mu nimajo volje služiti. Da se to spremeni in da se bodo ti zavodi tako upravljali, kakor železničarji želijo, je potrebno, da se bomo z zmagom onih kandidatov, ki jih bo naš Savez postavil.

Zato, sodrugi, na delo za one kandidate, ki Vam jih bo pravočasno doposlal naš Savez — in pomagali boste svojim bolnim in onemoglim sodrugom.

III.

Ponovno Vas pozivljamo na čim intenzivnejše delo za dviganje naših organizacij.

Od leta 1920., ko so začeli železničarji zapuščati organizacijo, izgubljajo eno pravico za drugo. Mnogokateri železničar je bil do danes v zmoti in je veroval, da mu bo popravila položaj Pašić-Pribičevićeva vlada, drugi je pa zopet mislil, da mu gre samo zato slabo, ker je ta vlada in da bi se njegov položaj takoj popravil, kakor hitro bi zavladal kdo drugi.

Med tem so se oni, ki so polagali svoje nade v radikalno vlado že razočarali, oni, ki so mislili nasprotno, bodo še imeli čas, da se uverijo, s kako pravico so pričakovali rešitve samo od vlad in ne v prvi vrsti od samega sebe.

Res je, da nam je dal novi minister saobračaja lepe obljube. Treba pa je takoj naglasiti, da se tičejo te obljube le vzporednih stvari in ne segajo tako globoko, kakor bi bilo potrebno. Zlasti je ena od največjih krivic za železničarje obstoječa pragmatika, ki je skoz in skoz reakcionarna in pravilnik o osiguranju za slučaj bolezni, ki je protizakonit. Minister ni rekel, da bo to največje zlo in nepravdo popravil. Zato morajo železničarji v tem pravcu postaviti svoje zahteve in vršiti pritisk, da se oni ustvarijo.

Zato Vas pozivamo, da delate v svojem kraju in okolici na tem, da se železničarji v čim največjem številu organizirajo. Zajedno Vas pozivamo, da skličete čim prej v svojem ali pripravnem bližnjem kraju konferenco vseh železničarjev, na katero bi prišel naš odposlanec, ki bi Vam govoril o najvažnejših vprašanih železničarjev in o načinu, kako priti do svojih pravic. Te dni se je vršila v Mariboru številno obiskana skupščina vseh železničarjev v Mariboru. Tu se je postavila zahteva po izporembi sedanje krivične pragmatike in protizakonitega pravilnika o osiguranju za slučaj bolezni, zahtevajoč, da se izdela vse to s sodelovanjem železničarjev.

Potrebno je, da to akcijo vsi železničarji podpro, med njimi tudi Vi.

Savez železničarjev Jugoslavije.

V zvezi z intervencijo delegacije, ki je bila pri g. ministru saobračaja in ki je dobila od njega lepe obljube, se je vršila cela vrsta konferenc delavskega, mašinskega, prometnega in postajnega osebja, na katerih so zavzele te razne skupine železničarskega osebja svoje stališče do izjav g. ministra in navedle stvari, ki jih smatrajo za važne. Pripravlja se vrsta železničarskih zborovanj, ki se bodo vršila po raznih krajih. Prvi taki zborovanji sta se vršili 1. t. m. v Zagrebu, drugo 4. t. m. v Mariboru, ki so bile mnogobrojno posečene in sicer poglavito od delavskega osebja. Na njej je podal s. Bahun izveščje o intervenciji Saveza pri ministrstvu, a ss. B. Krekič in B. Bračinac iz Beograda so razložili aktualen program o delu železničarske organizacije in Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije, ki bo Savez železničarjev pri njegovih prizadevanjih za izboljšanje položaja železničarjev podprl. Na tem zborovanju se je sprejela sledeča resolucija:

Veliko javno zborovanje železničarjev v Mariboru z dne 4. avgusta sprejema izjavo g. ministra saobračaja, da bo pristopil sodelujoč z delavskimi organizacijami k izdelavi pravilnika za delavsko osebje in da bo skušil popraviti razne osebne in splošne krivice, ki so se prizadevale železniškemu osebju za poslovanja njegovih prednikov, z zadovoljstvom na znanje.

Zbor zajedno izjavlja, da leži osnovno zlo, iz katerega izhajajo vse ostale krivice v strahovito konservativni novi pragmatiki, ki se je železničarjem vsilila, ne da bi se jih zaslilo in ne da bi bili povprašani za mnenje, v zadevah, ki se tičejo njihovega življenja.

Krivična je tudi uredba o socialno-humanih fondih in pravilniku o provedbi osiguranja za slučaj bolezni, ki je protizakonita, ker ne daje železničarjem tega, kar daje zakon o zavarovanju delavcev drugim delavcem.

Zborovanje zahteva od g. ministra saobračaja, odnosno od kraljeve vlade, da vzamejo v svoj aktualni delovni program kot nujno vprašanje izmene zakona o prometnem osebju (pragmatike) in uredbi o socialno-humanih fondih, odnosno pravilnik za izvedbo osiguranja za slučaj bolezni na železnici. Nova izdelava naj se izvrši ob sodelovanju ankete železničarskih organizacij.

Zbor poziva železničarje cele države, da se čvrsto organizirajo in potom svoje organizacije pripomorejo, da se bodo rešila njihova življenjska vprašanja na način, ki najbolje odgovarja njihovim interesom, ob enem pa tudi dobro razumljenim interesom državnega prometa in narodnega gospodarstva.

INTERVENCIJA

pri gospodu ravnatelju dr. Borku radi zavlačevanja ureditve delavskih plač pri sekeijah in pri prometu.

Sodrug Bahun in sodr. Kompan sta bila dne 16. VIII. pri gosp. ravnatelju v Ljubljani in sta ga vprašala, kedar bodo plače delavcev regulirane. Gosp. ravnatelj je zagotovil sodrugoma, da se te plače ravnokar preurejujejo in da je izdal nalog, da morajo biti najdelj do srede avgusta t. l. že urejene in sicer veljavno tudi za julij. Vsled tega bi se moralo poviške za mesec julij še tekom tega meseca izplačati, v kolikor bi bile temu krive edinice, če niso naloge izvršile. To naj vzamejo delavci na znanje. Vsekakor bomo pazno zasledovali potek tega prevajanja.

Kovinarska stroka.

Odpust delavstva pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah.

Kranjska Industrijska družba je napovedala, da bo odpustila 200 delavcev. Dalje je ravnateljstvo odpovedalo oziroma spremenilo dosedanje s kolektivno pogodbo določeno plačevanje 95% za dela izven obratov pri nižje plačanih kategorijah, in 30% za dela na oddaljenih krajih.

Tozadevno sta se vršila dva shoda, katerih se je udeležilo delavstvo v velikem številu. Na prvem shodu dne 8. avgusta je bil navzoč tudi sodr. Golmajer, ki je imel poročati o rešitvi vprašanja pravil našega kovinarskega Saveza za Slovenijo. Zastopnika JSZ gg. Žužek in Lombardi iz Ljubljane sta proti tej točki poročila, ki bi ga naj podal s. Golmajer protestirala, češ, da tega shoda ne zanima ta točka. Ker pa jih je z njima odglasovalo samo 5 navzočih, sta shod zapustila s petimi pristaji, med katerimi so bili tudi nezavisni.

Vse ostalo delavstvo pa je vztrajalo na shodu, v dokaz, da se delavstvo zaveda, da bo svoja pereča vprašanja le samo rešilo.

G. Lombardi je na shodu napenjal tudi nacionalno vrv, toda zaman. S. Golmajer in Jeram sta mu v jedrnatih besedah pojasnila njegovo zmoto v vprašanju inozemskih delavcev. Na to gledamo socialisti s pravega, poštenega, mednarodnega stališča.

Stališče nekaterih prenapetih nacionalistov, ki hočejo, da se predvsem požene vse tujezemce od dela iz tovarne in države, je akt, ki lahko izzove v zunanem svetu za nas neljube posledice. Iznali bi se lahko tudi naši državljani iz drugih držav. Kapitalizem ima svoj interes na tem, da preganja delavstvo iz ene države v drugo, iz enega gorja v drugo, da tako oslabi mednarodno solidarnost delavstva. Kdor se tega ne zaveda, le ta podlega prenapetim nacionalnim zahtevam, ki so vselej krivične, ako se jih prav preišče. Na obeh teh shodih 8. in 11. avgusta se je sukala debata proti koncu v glavnem o tem res težko razumljivim problemu.

Zaupniški zbor obratnih zaupnikov, ki je imel tozadevno posredovanje na direkciji, je bil z vsemi posredovalnimi predlogi odbit in vodstvo je vztrajalo na odpustu delavcev ter objavilo popoldan 11. avg. imena odpuščenih.

Kovinarji! Vam pa se naj sedaj odprejo oči, da še nikdar nismo bili tako potrebni močne enotne, duševno jake organizacije, ko sedaj in da je le razredno bojvena mednarodna organizacija zmožna reševati težke socialne probleme. Ob 13. uri sicer prihaja mnogim šele to spoznanje, vsak pa naj se odlo-

či za organizacijo. Bodočnost je povita v črne oblake, čakajo nas še težki boji, ki jih mora izvesti le čvrsta organizacija.

Sleherni naš sodrug je dolžan skrbeti za ojačenje naše organizacije. Sodrugi, vztrajno na delo, nevstrašeno in kljubujoče naprej po naši poti, da premagamo vse ovire in raztrgamo mreže, ki so nam nastavljene.

Sleherni delavec pa je dolžan, da se organizira, in organizacija bo vselej za vsakogar storila svojo dolžnost.

Po potrebi bomo poročali še več o tem našem položaju. Delavstvo drugih pokrajin pa opozarjamo, da ne išče dela v Gorenjski okolici v tej krizi.

Člane Saveza Metalnih Radnika Jugoslavije podružnic Jesenice, Javornika in Dobrave se pa pozivlje, da se v bodočnosti odzivilja in udeležuje vseh naših zborovanj.

Delujoči člani nekaj pomenijo, mrtvi med živimi vstvarjajo smrad.

Kdor razume, naj stori svojo dolžnost, življenje je neprestani boj, v delu je moč odpora, v skupnem delu vstaja skupna energija, ki poživlja borbo za napredek.

Propagandni odsek gorenjskih kovinarjev.

Rudarska stroka.

Mednarodni rudarski kongres.

Dne 4. avgusta t. l. se je otvoril v Pragi mednarodni rudarski kongres.

Na kongresu je bilo zastopanih 13 držav s 122 delegati.

Ti delegati so bili iz sledečih držav in so zastopali sledeče število članov:

Iz Anglije 4 delegatov za 800.000 članov, iz Nemčije 12 delegatov za 249.000 članov, iz Belgije 11 delegatov za 80.000 članov, iz Francije 10 delegatov za 60.000 članov, iz Češke 33 delegatov za 70.000 članov, iz Poljske 2 delegata za 45.000 članov, iz Rumunske 1 delegat za 11.500 članov, iz Ogerske 1 delegat za 18.500 članov, iz Avstrije 1 delegat za 20.000 članov, iz Španije 2 delegata za 15.000 članov, iz Holandske 1 delegat za 2.000 članov, iz Jugoslavije 1 delegat za 1.150 članov. Skupno 1.972.150 članov.

Dnevni red je bil:

1. Volitev verifikacijske komisije.
2. Volitev poslovne komisije.
3. Pozdravni nagovor predsednika.
4. Poročila in resolucije posameznih držav.
5. Poročilo s. Dejardina (Belgija).
6. Volitev novega načelstva.
7. Pravila.
8. Določitev mesta, kjer se ima vršiti prihodnji kongres.

Iz Jugoslavije se je udeležil kongresa tajnik Unije slovenskih rudarjev s. Jurij Arh.

Proti krivični odmeri osebne dohodnine.

Unija slovenskih rudarjev je imela tri lepo uspele shode, kjer so rudarji protestirali proti krivični odmeri osebne dohodnine. Na teh shodih se je sprejela sledeča resolucija:

Na rudarskih shodih rudarjev Trboveljske prem. družbe, ki so se vršili v četrtek dne 8. VIII. t. l. v Trbovljah, v petek dne 9. VIII. t. l. v Hrastniku in v nedeljo dne 10. VIII. t. l. v Zagorju ob Savi, se je razpravljalo o obdavčenju delavstva potom dohodninskega davka in zakona o taksah, ter se ugotovilo sledeče:

1. da so olajšave pri obdavčenju delavstva, kakor veljajo od 1. januarja 1922. nezadostne in da znaša realni neobdavčljivi eksistenčni minimum in realna davčna podlaga 2 do 3 krat manj nego pred vojno, davčna odmera pa deloma po 4 krat več, kakor pred vojno.
2. da zadeva ½% taksa od plač delojemalcev v smislu zakona o taksah (Ur. l. 1923. štev. 113.) vse plače, tudi tiste, ki ne dosega niti eksistenčnega minimuma.
3. Z ozirom na ugotovitve pod 1. in 2. zahtevamo:

a) da se tabela za odmero osebne dohodnine na novo sestavi, tako da bo odgovarjal eksistenčni minimum, davčna podlaga in davčna odmera tozadevnim predvojnimi postavkam, prenešenim po kupni moči denarja v sedanjo valuto.

Končno se je sklenilo zaprositi, da davčna oblastva, ki predpisujejo davke

za delavstvo, vsakokrat, kadar so predpisi razgrnjeni, na to Delavsko zbornico posebej opozore, da zamorejo delavske organizacije te predpise pregledati, s čemur dobi prizivna pravica za delavstvo šele svoj pomen.

Zagorje, dne 12. VIII. 1924.

Za Unijo slov. rudarjev Zagorje ob Savi: Ivan Krušič, m. p. t. č. predsednik. J. Arh, m. p., t. č. tajnik.

To resolucijo je poslala Unija potom Strokovne komisije in Centralnega tajništva Delavskih zbornic na vsa pristojna mesta.

Kemična stroka.

Mojstrana. Dne 31. avgusta t. l. se vrši v naši podružnici kemičnih ozir. cementnih delavcev izredni občni zbor in sicer v prostorih hotela »Triglav«, začetek ob 14. uri (2) s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo nadzorstva, 5. volitev odbora, 6. prečlegi in slučajnosti.

Dolžnost vsakega člana naše podružnice je, čeravno je brez dela, da se tega izrednega občnega zbora v interesu napredka naše podružnice zagotovo udeleži. Vodstvo podružnice.

Prevalje.

(Posledice akordnega dela v tukajšnji tovarni.)

Letos so vpeljali v naši tovarni akordno delo. In takoj so se pokazale njegove slabe posledice za delavstvo. Delavci in delavke v akordu so začeli kršiti 8 urni delavnik, ravnaoč se pri tem po starem načelu: za 8 ur 8 cekinov, za 12 ur 12 cekinov.

Ko bo vsled tega brezposelnost na vrhuncu, se bodo akordne plače znižale in cekini se bodo spremenili v rajsko valuto.

Tako začenja delavstvo samo kršiti osemurnik, brez vsakega dovoljenja oblasti, ravnaoč pri tem očitno v škodo nas vseh.

Ker zavedno delavstvo proti temu protestira, prihaja do prepиров.

V borbi za akord in proti 8-urnemu delu se odlikuje posebno delavka S. B., ki je bila nekdanj dobra članica naše kemične organizacije, zdaj pa naše člane od organizacije odbija in jih ogreva za klerikalizem češ: Namesto, da bi nam pomagali socialisti do večjega kosa kruha, nam pa trgajo kruh iz ust, ko nam branijo čezurno delo. Boljše je po njenem mnenju klerikalna organizacija, ker tega ne dela, ker nima tako visokih prispevkov, ker daje večje bolniške podpore.

Zavedni delavci in delavke pa nas bodo razumeli, ako pravimo, da organizacija, ki hoče delavstvu v 12 urnim delom pomagati, nič vredna ni. Najprej vam bodo dali 30 srebrenikov za izdajalsko delo pri odpravljanju 8 urnega delavnika — ko bodo dosegli svoj namen, vam bodo pa še teh 30 srebrenikov vzeli, z vami pa ravnali, kot se z Judeži delavske zavednosti po pravici ravna. Kdor dela v akordu čez 8 ur — ta dela za nizke akordne postavke in je izdajalec.

Ker smo to tisti rekli, ki smo jo zgoraj omenili, pa je šla in očnila svojo prijateljico, ki je tudi njena svačinja in jo zatožila obratovodji, da je počasna in lenuhasta. Tako toži tudi druge delavce, z namenom, da jih odvrne od naše organizacije.

Sramota! Še bo prišel čas, ko se boš kesala za to.

V času zadnjega mezdnega gibanja si bila ti prva nasprotnica proti povišanju mezd. Obratovodji si rekla: Kaki tepci so socialisti, ko zahtevajo večje plače, ko draginja ni nič narasla.

Seveda, ti si z dnevnim 10 do 12 urnim delom lahko izhajala! Drugi pa naj od lakote poginejo, ne? Zato ti svetujemo, da pusti naše člane na miru, drugače se bomo še videli, pa ne v tej obliki, ampak v bolj žgoči.

Živilska stroka.

XII. redna centralna seja Osrednje-ga društva živilskih delavcev v Ljubljani, se bo vršila v pondeljek dne 25. avgusta t. l. točno ob pol 7. uri zvečer v društvenih prostorih. — Dolžnost vseh odbornikov je, da se te seje sigurno in točno udeleže. — Odbor.

Monopolska stroka.

Sodrug Ivan Celarc je umrl 14. VIII. na posledicah opeklin, ki jih je zadobil pri izvrševanju svoje službe.

Sodrug Ivan Celarc je bil marljiv delavec in sobojevnik za socializem. Bil je soustanovitelj Konzumnega društva za Ljubljano in okolico in je bil do smrti član ožjega nadzorstva. Sodeloval je kot član načelstva pri Stavbni zadrugi »Delavski dom« na Glincah.

Dalje je bil član Splošnega kreditnega društva in odbornik Produkcije, član odbora krajevne politične organizacije SSJ na Viču in 20letni neumorni član tobačnih delavcev.

Vsa naša društva so z lepo udeležbo ob njegovem pogrebu pokazala, koliko prijatelj si je pridobilo tiho in požrtvovalno delo, ki ga je razvijal pokojni sodrug Celarc na vseh poljih.

Pokojni zapušča 6 otrok in ženo. — Pokojnemu pokoj, prizadeti družini pa naše sožalje!

K vzroku nesreče prihodnjč!

ZA MONOPOLSKO DELAVSTVO

je vložil socialistični narodni zastopnik Nedeljko Divac sledečo resolucijo:

Gospodu ministru financ

v Beogradu.

Gospod minister!

Vaš predhodnik je že pred 3 in pol mesca podpisal rešenje, s katerim se povišujejo delavcem monopolskih podjetij plače po 4 Din dnevno, a te povišice se delavstvu še do danes ne izplačujejo.

Ko sem zahteval pojasnila, kaj je vzrok, da se to izplačilo zdržuje, se mi je v monopolski upravi reklo, da ni kreditov za to.

Na moje vprašanje, zakaj ne zahtevajo naknadnih kreditov, so rekli: Dobiti moramo prej od tovarn poročilo, kakšen kredit je potreben.

Ker prihajajo v v monopolsko upravo vsak mesec redno plačilni spiski, na podlagi katerih se more vedeti točno za število delavcev, ki so te povišice deležni in iz katerih se more ugotoviti brez posebnih poročil prav lahko, kakšna svota naknadnega kredita je potrebna, se mi zdi, da niso merodajni ti razlogi, ampak čisto politični razlo-

gi, iz katerih naj izgleda, da novi minister to izplačilo zavlačuje.

Na osnovi razloženega Vas prosim, da mi odgovorite v Narodni skupščini:

1. Ali ste voljni ukazati Monopolski upravi, da zgoraj navedeno povišico takoj izplača.

2. Ali ste voljni odrediti strogo preiskavo in kaznovati one organe, ki to izplačilo sabotirajo.

Nedeljko Divac,
narodni poslanec.

Vestnik „Svobode“.

Okrožni zlet v Trbovlje.

Del. tel. enota »Svoboda« podružnica Trbovlje priredi v nedeljo dne 7. septembra t. l. okrožni zlet v Trbovljah, spojen z svojim prvim javnim nastopom po sledečem sporedu:

1. Ob 9. uri sprejem gostov na kolodvoru;

2. Po sprejemu slavnostni sprevod, z godbo in zastavami na čelu v Del. dom;

3. Ob 10. uri pozdravni govor;

4. Od 11. do 1. ure kosilo;

5. Od 1. do 3. ure razgled Trbovelj;

6. Ob 3. uri popoldan začetek javne telovadbe v telovadnici del. doma;

7. Po končani telovadbi prosta zabava in ples;

8. Sodeluje polnoštevilna Del. godba na pihala.

Ker je pa vsak zlet velike važnosti za utrditev naših soc. organizacij in socialistične ideje sploh, da se sodrugi in sodružice medsebojno spoznajo, se obračamo na vse čuteče delavstvo Slovenije, da se v čim večjem številu odzove našemu vabilu.

Posebno pa se obračamo na telovadce naših tel. enot, da se v čim največjem številu udeležijo našega nastopa, kar je za prospeh in razvoj del. tel. enote velikega pomena. Želeli bi, da tudi vsaka skupina prinese svoj prapor s seboj. Za polovično vožnjo na vseh progah smo zaposlili in upamo, da bo naši prošnji ugodeno, kar bomo tudi potom časopisov pravočasno poročali.

Vse dopise, tičeče se zleta, je naslavljati na zletni odbor Del. dom Trbovlje.

7. septembra vsi v Trbovlje.

Zletni odbor.

Objave.**ZAHVALA.**

Ob smrti našega soproga in očeta
Ivana Celarca

izrekamo globoko zahvalo vsem, ki so nam v težkih trenutkih izgube našega dragega prišli na pomoč z gmotno podporo in duševno tolažbo. Posebno se zahvaljujemo vodstvu Konzumnega društva za Slovenijo, Olepševalnemu društvu Rožne doline in društvu strokovnih mojstrov tobačne tovarne v Ljubljani. Takisto se toplo zahvaljujemo prečastiti duhovščini in vsem društvom, ki so šli v sprevodu, na čelu jim gasilci iz tobačne tovarne, pevskemu zboru Olepševalnega društva Rožna dolina za žalostinke, udruženje kovinarjev, ki se je udeležilo pogreba z zastavo, članom podružnice Saveza monopolskih delavcev v Ljubljani, krajevni organizaciji SSJ na Viču, Stavbeni in gostilniški zadrugi »Delavski dom« na Viču, Podružnici »Svobode« Glinca, centrali »Svobode«, uslužbencem KDS., Kreditnega društva in »Produkcije«, zastopstvu Strokovne komisije, zastopstvu občinskega odbora, uradništvu tobačne tovarne, Produktivni zadrugi mizarjev, ter vsem ostalim pokojnikovim prijateljem in znancem. Zahvaljujemo se iskreno tudi govorniku na grobu s. Golouhu, kakor tudi vsem, ki so darovali vence in šopke.

Vič pri Ljubljani, dne 16. avg. 1923.

Družina Celarc-eva.

VABILO

na veliko vrtno veselico, katero priredi Osrednje društvo živilskih delavcev podružnica pivovarjev v Ljubljani dne 24. avgusta t. l. v vseh prostorih gostilne Reininghaus v Sp. Šiški. Na sporedu je bogat srečolov, šaljiva pošta in ples.

Pri prireditvi svira Mengeška godba. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Začetek ob 15. uri popoldne. Vstopnina 5 Din.

Sodrugi in sodružice, vabimo Vas, da se polnoštevilno udeležite zabave. Za dobro jedačo in pijačo je vsestransko preskrbljeno. Toči se prvovrstno pivo iz pivovarne Union. — Odbor.

ZAHVALA.

Podpisana se tem potom zahvaljujem vsem, ki so nama v času boleznih priskočili na pomoč s prostovoljnimi prispevki v znesku po Din 334.—, skupaj 6,8 Din. Srčna hvala vsem darovalcem.

Silherle Peter, Helena.
Grabner Tomaž, Crna.

ZAHVALA.

Podpisana se tem potom zahvaljujem s. iz Strojnih tovarn in livarn, ki so mi priskočili na pomoč ob priliki boleznih mojega moža z zneskom 162 dinarjev.

Juvan.

UDR 24. avgusta v Zagorje na izlet!**Listnica urednišva.**

Radi pomanjkanja prostora smo morali odložiti za prihodnjo številko nadaljevanje članka »Potok konference« in več drugega gradiva.

Gibanje draginje.

Popravek. V zadnji številki »Delavca« je nastala v sestavku »Gibanje draginje« na 4. strani pri seštevanju neljuba pomota, in sicer je označena za 1 kg koruze cena Din 35.— mesto Din 3,50, tako, da je skupni znesek za 20 kg koruze Din 70.—, ne pa Din 700, pri končni vsoti pa eksistenčni minimum je torej naznačen Din 630.— preveč, tako, da znaša eksistenčni minimum za mesec avgust Din 2369,40, ne pa Din 2989,40. Draginja torej od meseca februarja ni narasla za 27 odstotkov, temveč le za malenkostno vsoto Din 5,15, številka, ki znači stabilnost draginjskih števk od meseca februarja do avgusta t. l.

Na delo se sprejme v tvornici vagonov več ključavničarjev in mizarjev. Podrobne informacije daje tajnik Saveza metalnih radnika, (Selenburgova ulica 6/II.)

V imenu GRSJ.:

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Ali si že član konzumnega društva za Slovenijo!

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi ; FRANCKOV : kavni prídadek« v zabočkkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč: ime »Franck« in »kavni mlinček«. — »Pravi ; FRANCK : z mlinčkom« je kavi tako potreben, kakor začimba juhi. —

Pečatne
znamke in
emajlirane
tablice.

ZASTONJ

ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovinostiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi

Jugometalija

r. z. z. o. z.

splošna kovinska
industrija

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18

Telefon šte. 729.

Treba da Fellerjev Elzafluid povsod kupiti morete!

Ako se Vam zgodi, da Fellerjev pravi Elzafluid kje ne morete dobiti, prosimo sporočite, takoj dobite sporočilo za Vas najugodnejše mesto kje se prodaja.

To je najboljšje,
kar sem kedaj okušal!

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobrodejno sredstvo za drgnjenje! Za ude! 7a vrat! Za glavo! Za zobe! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zimi! V letu! P i tisoč priložnostih pokaže se blagodejujoč, bolečine lajšujoč, koristen in mnogostransko uporabljen. Je veliko močnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljšje sredstvo te vrste! Nekoliko zadostuje, da rečete:

To je najboljšje,
kar sem kedaj okušal!

Skupaj s pakovanjem in poštino stane: 3 dvojnat ali 1 špicjalna steklenica 24 Din, 12 dvojnatih ali 4 špicjalne 85 Din, 24 dvojnatih ali 8 špicjalnih 151 Din, 36 dvojnatih ali 12 špicjalnih 214 Din. — Na te cene se računa sedaj še 10% doplačila. Naslavljati je treba natančno na: EUGEN V. FELLER, SIBUBICA — o — DONJA, Elza trg šte. 334, Hrvatsko. — o —

Zadružna banka

v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice, obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska šte. 367.

Z malim stroškom
Vam napravi

najboljšo hrano!

MAGGI-jeva zobela dopolnjena za 25 do 50% ceneje

Ne zavržite torej Vaše izpraznjene MAGGI-jeve steklenice, temveč pustite si jo od Vašega trgovca po znižani ceni zopet napolniti! Za to so pripravne samo MAGGI-jeve steklenice št. 0 1, 2 in 3

Pazite na to, da se Vaša seboj prinešena prazna steklenica samo iz te velike MAGGI-jeve steklenice dopolni.